dumitru m.ion

Țipătul și ciripitul

Ciripești tu, suflet de vară, spui lucruri ciudate
Și toți sînt cu ochii pe tine.
Lațuri de raze pindesc
Să-ți prindă picioarele :
Să te vestesc în ce grai,
Ca tu să-nțelegi gestul meu gratuit
Ca pe o pură strălucire a Inocenței ?

Pe albul cearceaf :
un pilc de brindușe (senzație de bogăție)
ne scoate din minți.
Pe obrazu-obosit :
rîvnitul sărut (o căldură de tropice)
perversa vînzare de Soră.
În suflet :
un zid înălțat (de coada unui păun)
ne-ndepărtează de lume.
În grădină :
bătrînul duce de mînă-un copil. Ceva
care se-nvață, ca și moartea, pe viu.

Țipătu-mi arde pe buze boțit :
Tu-l înțelegi cu mult înainte
Ca eu să apuc să-l aud.

S-ar putea spune : nu am mișcat
Nici un deget și totuși sînt mulțumit.
Țipătul meu pesemne a fost
Acel voluptos ciripit.

Măcinare

O mică tăcere și vei auzi
Crengile sau oasele sfărîmate
Și această voluptate-a auzului
De a prinde totul
Se va răzbuna asupra sufletului.
Atunci, ca și ieri,
Ai să înțelegi măcinarea
Acelor saci vii
Din care gîndurile încolțesc
Primejduind.

Unghii

Simți cum îți cresc unghiile,
protuberanțe malefice :
Ai putea să te zgîrii pe față,
Să te agăți de o stîncă,
Să ari cu ele prin pat,
Prin carnea vecinului,
Să acoperi cu ele
Nefericitele pete ale uitării ;
Ai putea cu ele să spargi
Geamul acestor sere
În care înflorește frica,
Ai putea să le împletești
Cu unghiile altora
Și să scoți ochi — acei ochi
Care zgîriie mai rău decît unghiile.

Fresca

Pe furiș, cum ai pătrunde în sufletul
Cuiva mai pur decît tine,
Am intrat cerînd adăpost.
Aripi filfîiau pe trupul Miresei
Și buze de apă-mi șoptiră :
— Ai urcat pe cărările vii !

De Sus, din bruma albastră,
pe creștet îmi căzuse betelă
Și-un zîmbet se îndurase
Frățește spre chipu-mi :
— Ai urcat pe cărările vii !

Din mîna rănită de ploi
Lunecau pe obrazu-mi granate
Și perle desprinse din zid :
— Ai urcat pe cărările vii !

Privighetori intrară în casă
Purtînd în cioc lumînări
Și raze-obosite de var.

În al treizeci și treilea an

Atunci cînd prin geamuri se cerne
Iluzia luminii,
Cînd închizi ochii preamăgiți
Și-ți vezi prietenii morți
Iar mînia ți se preface-n durere,
Auzi deodată un geamăt
Care se topește în zid.
Deprins să fixezi pe hîrtie
Pînă și semne cărora nu le-ai dat
Niciodată crezare,
Te apleci și notezi :
În al treizeci și treilea an
Al măsuratei lui vieți,
Se spune că Grigor din Narek
Auzise un geamăt (asemeni)
Făcut de trandafirul agățător
Care se chinuia să urce pe zid.

Ciripitul și țipătul

Un trăznet își face loc în pat lîngă mine,
Mi-aduce mireasma femeii
Și a cărării care mă poartă de viu
spre Babilon,
Ierusalim,
Alexandria,
Bizanț,

Șoapte aud întrînd pe sub ușă —
Cosașii bat la fereastră, cer adăpost :
— Cu dragoste de adevăr te-ai zidit,
Deschide, deschide,
Ți-aducem în pumni
Ciripit de izvor !

Frica mă sărută pe gură,
Limba zăvorului tace
Mușcată de-un spasm
De nouă luni ruginit,
Și trăznetul își face loc în pat lîngă mine
Și naște.

Sînge văd întrînd pe sub ușă,
Copilul plînge în pat lîngă mine
Și țipătul lui de mărgean
Mă rănește, mă-mpinge mai la perete,
Și-n zid se deschide cărarea
Care mă poartă de viu
Spre Babilon,
Ierusalim,
Alexandria,
Bizanț.

Giovani Metafora

Ce dor mi se făcuse de tine, Io,
Ioan Botezătorul Ioan,
Ioan Scărarul Ioan,
Ioan Fără Țară Ioan,
Ioan cel Groaznic Ioan,
Ioan Lumina Lumii Ioan,
Ce dor mi se făcuse de tine
Io, Giovani Metafora!

Îți aduceam flori ofilite în mîini,
Mireasma maramelor morții
Închinînd-o pe treapta în care
Talpa atîtor picioare săpase
Spre mine-un Coliseum minor.

Viorel Lăzărescu : „Cîntec peste țară"

Ce dor mi se făcuse de tine, Io,
Mina-mi urcînd în văzduh a cosit
Aerul plin de urlet de fiare —
De frică-am uitat să mă port,
De spaimă murisem în mine!

Fie numele tău lăudat,
Floare cu gîtul tăiat,
Stîlp de Himeră-nghițit,
Ochi ce-ngrozește-ngrozit,
Țară-n care-ai murit omorît,
Fragă a ciumei oprită în gît,
Vultur dinastic canonizat,
Fie numele tău lăudat!

Ce dor mi se făcuse de tine, Io,
Din pricina unei femei de pe drum —
Mergeam împotriva obrazului ei
Și ea m-a cuprins blestemînd:
Te sărut cu gîtul întins,
Cu gîtul de coasă tăiat.
Prin vînzare să fii cumpărat!

M-aș fi lipsit chiar atunci de păcat,
În conștiința ei să plutesc,
Dar Lebăda-n cer a cîntat:
Giovani Metafora !

Ce dor mi se făcuse de tine, Io,
Cum altora li se face urît,
Cum și mie mi se face urît
Cînd fulgerul alb te hrănește

C-un trăznet, Giovani Metafora!

ISTORIA LUI ȚILINDRU

adrian pintea

Țilindru, om fricos și căruia îi tremurau într-una mîinile fusese dăruit de dumnezeu cu o ciudată grabă, pe care o punea în toate.

Fusese poreclit Țilindru pentru că purta uneori pe cap un lucru rar, care chiar așa se numea. Nu spunea de unde se făcuse cu el. Îl punea numai pe cap, fără să se împopoțoneze, dar cu o anume seriozitate. Aproape misterios. Numai dumineca.

Țilindrul cel negru îi atrăsese bănuiala că ar fi sectant, dar asta era departe de adevăr. Mai degrabă s-ar fi putut spune că obiectul cu pricina îi dădea o stare de amărăciune. Cînd îl punea pe cap, venea o umbră de părere de rău de undeva și îi clătea fața mărunță, pe care n-o părăsea pînă seara, cînd omul scotea țilindrul și era iarăși el.

Poate că Țilindrul nu însemna nimic.

Cine poate ști...

Deasemenea poate că în căptușeala lui lucioasă se găseau niște gînduri vechi, rămase de la cine știe cine, care gînduri îl duceau chiar ele pe om la ascunzătoarea obiectului : după icoana înclinată a lui Sântu Gheorghe Omorînd Balaurul. Și îl obligau pe soptite să-și puie în cap țilindrul, iar el nu se putea împotrivi acelei voințe străine.

Țilindrul acela nu-i schimba viața cu nimic. Cea văzută dinafară... Cînd trecea prin fața bisericii, și-l scotea ca pe orice pălărie și se închina, stătea puțin cu el în mînă ca să asculte clopotul, cel românesc și cel unguresc ,apoi îl punea înapoi peste părul lunguț la spate și păsea mai departe, îndreptîndu-se de cele mai multe ori spre cîmp, unde obișnuia să se plimbe pînă se cocîea ziua...

Iar cine uita cumva numărătoarea sfîntă a zilelor, dacă zărea o arătare cu țilindru pe linia cîmpului, dincolo de cimitir, putea ști că e ziua de duminică, lăsată oamenilor pentru odihnă și pentru unele ciudățenii, dacă aveau vreo unele...

Cum spun, țilindrul nu îi schimba viața văzută dinafară, doar i-o acorda din cînd în cînd într-o cheie necunoscută. și părerea de rău de toate care îl cuprindea cînd îl punea pe cap era ca și cum s-ar fi gîndit cineva la el, de foarte departe...

Omul poreclit Țilindru era dintre cei care se grăbesc o viață întreagă, de parcă le-ar fi șoptit cineva la ureche, în ziua nașterii lor, că nu mai e timp...

Astfel de om se întîmpla să fie și Țilindru.

Crescuse în grabă. Se chinuise de cît de repede trecea timpul cînd venea vara, cînd pleca vara ; se chinuise de cît de greu trecea același timp cît fusese cătană chezaro-crăiască... Cînd se întorsese la lucratul cîmpului, se plîngea de vremea scursă atît de repede la oaste și ar fi vrut să fie dus din nou cu arcanul, ca să oprească timpul.

Se însură cu cea mai urîtă fată din sat, într-o grabă care o năuci pe aceasta, de parcă i-ar fi fost frică să nu i-o ia altul, ceea ce era de nepriceput, căci nimeni nu se grăbea să ia de nevastă calul acela sărac și uituc, cu veșnica lui umilință împietrită pe chip, după cum o vrăjise să rămînă oglinda din cui, în noaptea cu lună, cînd oglinzile își pierd orice urmă de milă și spun răspicat adevărul... Copiii Țilindrului se treziră azvîrliți în lume din pîntecul uscat al calului de femeie, în aceeași grabă fără explicație.

Oamenii se uitau chiorîș la graba Țilindrului și cîte unul îl striga din spate, trăgănat și cu o răutate de împrumut :

— Tu ce crezi, mă, că dacă faci de două ori drumul din casă pînă-n poartă, o să ajungi mai repede în capu' satului ?

Țilindru rîdea și el dar nu se putea schimba.

Nu umbla la înmormîntări. La ce bun ? Din clipa morții cuiva, mintea lui grăbită sărea atît de tare peste timp încît uitarea celui mort venea imediat. Scurta timpul dintre moartea unui om și uitarea lui firească de către cei vii, și asta era o înțelepciune a lui. Cînd îi murise vărul, și abia se aprinsese prima luminare pe un codru de pîine uscată, Țilindru nu-și mai aducea aminte cum îl chemase pe mort.

S-ar mai putea spune multe despre graba cea mare a Țilindrului. De pildă, cum i se strica mălaiul pentru iarnă, pentru că-l urca prea devreme în pod și căldurile încă puternice rîdeau de el... Cum a început să ridice grajd nou, cu mîinile lui, și cum l-a lăsat în părăsire, într-o noapte, fumînd cu coatele pe genunchi și gîndindu-se la ierbile care cresc azi peste zidurile mărunțite de morți repetate ale Vavilonului, așa cum scria în biblia căruntă a unei mătușii, care murise lăsînd nedibaci cărțulia într-un vraf de boarfe, la îndemîna ciudatului nepot...

Duminea, însă, trecînd pe ulițe, cu țilindrul pe creștet, omul nostru avea alt mers. Domol, liniștit, nu-ți venea să crezi ! Nu mai semăna deloc cu cel din miezul grăbit al săptămînii !... Lucrul acesta era atît de ciudat, încît toată lumea lega potolirile duminicale ale grabei lui Țilindru, de purtarea pe cap a sus numitului obiect. Și mulți erau de părere că cel mai bun lucru ar fi pentru el să nu se despartă de felul acela de pălărie nici în timpul săptămînii. „Poate te mai așezi, mă..."

În dimineața aceea, Țilindru, demult sculat, stătea pe prispă și fuma, chinuit de nerăbdarea lui obișnuită. Terminase de numărat ce număra el noaptea și nu îi era somn, obișnuit cu somn puțin de cînd se știa, căci hotărîse demult să nu mai prăpădească atîta amar de vreme cu dormitul.

Ar fi înhămat la căruță, să fi plecat pînă în margine, unde avea un pîlc de scoruși, despre care credea că-s numai ai lui. Ar mai fi stat de vorbă cu el, de una — de alta... Dar caii dormeau în picioare și nu se gîndeau la ce se gîndea el.

Ar fi trezit-o pe femeie, dar buimăceala ei cînd o zgîlțîia, felul în care se împiedica de cele trei-patru lucruri din casă îl scoteau din sărite. Aruncă țigarea și se uită în sus pe uliță.

Bezna nu-i plăcea. I se stringea sufletul cînd se uita așa în noapte, și, dacă mai erau și nori groși pe cer, îl apuca frica de-a binelea. Întoarse ochii de la drum și se uită mai departe în jarul țigării.

După ce o fumă din cîteva fumuri rupte adînc din piept, se duse înăuntru, să caute sticla de țuică. Era ascunsă bine undeva, ascunsă împotriva lui însuși de către el însuși, ca să ție mai mult. Se lovi de masă, căutînd, și de încă ceva și înjură printre dinți. Aprinse lampa și se uită înfuriat prin tinda legănată de umbrele flăcării. Văzu ceva sticlind după icoana înclinată, cu Sântu Gh. Omorînd Balaurul și înjură încă o dată, de astă dată bucuros și cerîndu-și iertare în trecere icoanei care n-avea nici o vină. Scoase sticla și o destupă, fiind stăpînul ei pentru o clipă. Dar încremeni cu ea la gură.

O puse încet pe pămîntul umezit de toamna care începuse deja dedesubtul casei și, cu inima strînsă, bagă mîna mai adînc în ascunzătoarea de după icoană.

Țilindrul strălucea în lumina lămpii și parcă peste luciul lui treceau ape de fum.

Cîrpa lămpii, netăiată de vreo săptămînă, ea scotea fumul acela, dar părea că e fum ieșit din mătăsea țilindrului și omul se înfioară ca de o vrajă.

Brăduț Covaliu : „Muncitori forestieri"

Puse lampa și țilindrul pe masă, înghiți cu durere în sec și aduse pe urmă și țuica. Bău repezit de cîteva ori, cu ochii aduși după gîtul sticlei, ca să nu scape nici o clipă țilindrul din ochi.

Țilindrul se uita și el.

Omul bîjbîi pînă dincolo, cu inima împrumutată lui dracu' și de aceea tremurînd toată. În gură, gustul țuicii, semănînd cu cel al pămîntului umed pe care sticla stătuse doar cîteva clipe. Se așază în amîndoi genunchii lîngă pat și o zgîlții pe femeie. Gura uritei se mișcă dar ochii tăceau sub pleoapele rărite. Omul o mai zgîlții o dată, dar tot încet, pînă ce auzi de sub pătură : „Ce-i ?"

Își luă inima în dinți :

— În ce zi sîntem, Zenovie ?

Urîta, ori n-auzise, ori se gîndea. Pe urmă mișca din umărul ei mare și se întoarce pe burtă. Cu gura îngropată mormăi numele zilei și tăcu.

Omul tresări și zîmbi în întuneric, dracu' îi dădu inima înapoi,el trase pătura peste capul înfierbîntat de somn al uritei și se sculă încet, cu inima recăpătată, pentru a trece legănat înapoi în tindă.

Pe fereastră se înțelegea că mai rămăsese puțin pînă la ziuă. Trase un scaun lîngă masă, se frecă cu palma peste piept și pe gît, ca și cum și-ar fi dat seamă că este. Bău din sticlă cu ochii închiși, cu capul dat pe spate, ca într-o joacă. Pe urmă își aprinse țigarea, o puse încetișor între buze, dădu primul fum afară pe nări, iar cu mîinile luă țilindrul și și-l așeză pe cap. Tăcu astfel, mult timp, ca într-o fotografie. Zîmbea.

Pînă la lăsarea serii acelei zile nu mai trebuia să se grăbească către nimic. Era duminică.

ion petrache

Scrisoare din Tatra

Ridică-te mamă pe culmea dealului
și privește prin maramele viscolului
spre munții înfiorați din Tatra.
Dacă în auz ți se va năzări
glas de corb
să nu dai crezare.
E teama de mine
și bătrînețea care înșeală
Corbii n-ajung pînă-n țăria
unde fiul tău
despletește funiile robiei.
Tu împletește-mi ciorapi și fular
pentru iarna următoare.

Singur

Cît de groaznică e liniștea.
E o înviere care macină și ucide.
Cîmpia în care nu se mișcă
nici firul de iarbă,
iadul cel mai adînc al inamicului.
Și tu visezi o primăvară
într-o seară în care te plimbi cu iubita
cînd înfloresc zarzări
și te duci la prieteni,
să asculți Simfonia a noua.
Sînt aicea să trag,
să ucid și liniștea în care doarme
propriul meu eu.
Vreau o oglindă, un ochi de baltă...
Ordinul a fost : pînă la unul !
Am rămas singur.
Vreau o oglindă,
vreau un ochi de baltă
în care să trag.

Cu gîndul acasă

Mărșăluiam
și aveam pe frunte întristarea
cînd treceam prin orașe
cu steaua victoriei.
Dezrobeam
și huma se prefăcea în soare.
Dar, acasă la mine,
se îngrămădiseră, fără să știm,
tata și mama în țintirim.

Intersecții de nori

Clipă spartă în două
înainte de a fi plămădită
ciob de aripă zăngănind
între cimitire.
fulg adiat de aripă
morții necugetătoare
lîngă pruncul din leagăn
și poate o bombă întîrziată
ce ne dă bucuria primăverii
venită și așa prea tîrziu.
Lăsați busola că am fixat-o eu
în noaptea nebuniei —
să arate un singur punct cardinal
— liniștea.

Invalidul

În război se întîmplă
și întîmplări fără poveste.
Nu-mi ajunge gîndul
să vă las o zestre
nici măcar una tristă
sau una barbară
pentru un om care a rămas
fără țară.
Venea voinicul șchiopătînd,
într-un picior
și la intrarea la hotar
a crezut că e de prisos ;
că-ți trebuie două picioare
ca să semeni porumbul.
Și de atunci,
nu știu ce a făcut ;
că i-am găsit ciugulit de ciori
sub un cer mut.

Gînd de departe

Venea
cu grijă,
cu tristețea
și cu pădurile în spate.
Venea gol de suflet
și plin de frunză.
Apoi a tăcut
ca o noapte
de după război...

teatru

Snoave cu măști

După mai bine de 10 ani, teatrul „Creangă" reia unul dintre spectacolele sale de mare succes peste hotare, **Snoave cu măști**, de Ion Lucian și Virgil Puicea. Între timp, sub firma altor teatre — nu numai profesioniste ci și de amatori — spectacolul și-a consolidat o bună reputație internațională, jucîndu-se cu un mare succes din America și pînă în Japonia. Spunem spectacolul și nu piesa, pentru că, dincolo de firma teatrelor sub care s-a prezentat, reprezentația, cu inerente dar și insignifiante variațiuni, a rămas cam aceeași, versiunea și viziunea ei scenică datorîndu-se în principal regiei lui Ion Cojar, coregrafiei lui Theodor Vasilescu, scenografiei semnate de Irina Borovski și măștilor pentru actori, realizate de Fabian Coșeriu, fără a uita, de fiecare dată, aportul substanțial — și de neînlocuit — al autorului de fapt și de drept al reprezentației care este Ion Lucian.

Și mai spunem spectacolul și nu piesa pentru că nu avem de-a face cu o piesă propriu zisă, ci cu un scenariu, cu un pretext de spectacol teatral, cu o puternică tentă folclorică, succesul său nefiind de conceput, mai ales în străinătate, în afara frumuseții costumului și dansului popular românesc, care-l animă în sensul cel mai propriu, etimologic chiar, al cuvîntului. În afara acestei componente folclorice esențiale a spectacolului, însăilarea literar-dramatică a snoavelor lui Păcală, fie ea și făcută pentru copii, s-ar dovedi probabil puerilă chiar și pentru copii, iar haina ei poetică destul de săracă, dacă nu chiar de împrumut, motiv pentru care se cuvine să-i acordăm și noi componentei folclorice importanța corespunzătoare. Din acest punct de vedere, spectacolul e ca un ou încondeiat, dar nu cu migala și neasemuita frumusețe cu care se face lucrul acesta în nordul Moldovei, ci, așa cum se mai întîmplă uneori pe cheiul Girlei, după ureche și doar ca să ia ochii. Cine are, deci, cît de cît idee de autenticitatea dansului și mai ales a costumului popular, se va lăsa mai ușor păcălit de snoavele cu măști, decît de stilizările folclorice, nu o dată improvizate, sfîrșind deseori într-un idilism pe cît de dulceag, pe atît de desuet și de contrafăcut, „bon pour l'Orient".

„Vechea gardă" a teatrului „Creangă", prea puțin întinerită în acești zece ani de noii veniți, dovedește însă că s-a străduit foarte mult și cu multă credință, astfel încît spectacolul va avea, fără îndoială, succesul scontat, mai ales pe alte meleaguri. Pînă atunci, judecîndu-l între noi și la noi acasă, trebuie să atragem atenția că, alături de multe momente reușite, se află încă destule altele în care actorii joacă mult prea șarjat și lipsit de nuanțe, subminînd umorul și ironia unor situații scenice prin lipsa lor de umor, uneori luîndu-și prea în serios nu numai jocul ci și joaca. Dacă Ilenuța Danielei Anencov ca și Păcală al lui Ion Arcudeanu nu obosesc să aibă mereu același zîmbet optimist, Alexandrina Halic se remarcă, în schimb, din nou, printr-o mare naturalețe și simplitate a mijloacelor, iar Ion Lucian reușește să-și intre de fiecare dată în rol și în roluri, cu aplomb și autoritate profesională, chiar dacă, uneori, se mai lasă și el ispitit de exagerările șarjei caricaturale.

Așa cum e, spectacolul este făcut totuși pentru copii și copiii se amuză din plin.

Victor Parhon

Un joc al sentimentelor

O altă traducere : **De ce dormi, iubito ?** de Jos Vandeloo, „Nottara". Piesa are interesante corespondențe cu **Timpul în doi** a lui D.R. Popescu (de fapt, drama uzurii cuplului preocupă aproape întreaga geografie teatrală actuală) fiind o dureroasă incizie în arhitectura de decepții, plictiseli, ură, monotonii, indiferență, singurătăți, edificată de timp în viața a doi oameni căsătoriți.

Filiațiile cu D.R.P. sînt numeroase : în primul rînd, dincolo de tema comună, îi aseamănă pendularea neliniștită între real și ireal, între perceptibil și intangibil, între vis și veghe. În ambele lucrări, cuplul are sentimentul unei duble presiuni nocive — cea externă, o invazie a dramelor întregii societăți în propria lor viață — și cea internă, o mortificare, un cancer al sentimentelor, o coroziune a iubirii și a sufletului, independentă de ceva fiziologic. Există și personaje secundare asemănătoare, personaje-simbol, posibile și imaginare totodată, proiecții ale unor aspirații ale celor doi soți.

Sigur, nu se întîmplă nimic pe parcursul a două ceasuri ; se discută, se dispută, se urlă, se plînge. Totul pare derizoriu. Și este derizoriu. Dar nu piesa e derizorie, ci lumea ei, nu piesa e minoră, ci drama unui mariaj ruinat de rugină e minoră. Nu e vorba de o „piesuță", cum spunea cineva, ci, ca să rămînem în registrul diminutival, de o amărîtă de „căsătorioară", chinuită, uzată, mărunță, dar, estetic, realistă, iar, social, plurală. (E poate cea mai răspîndită și mai chinuitoare dramă a raporturilor interumane actuale).

Valeriu Paraschiv — regizor cu timbru propriu, (din familia realiștilor-magici), ce inventează textului o teatralitate intensă, obsesivă, a măștilor — a aderat total la alternanțele și chiar suprapunerile vis-realitate. Un „ce" magic, misterios învăluie în întregime spectacolul său. Trecerile din imaginar în concret se petrec elaborat după reglări savante (uneori sînt însă, naive — el doarme și visează, apoi ea doarme și visează !). Lumina e folosită cu fine nuanțe, pentru a crea o atmosferă permanent crepusculară ; chipurile și obiectele se nasc izolat, metafizic, dintr-un compact întuneric. Costumele (Sică Rusescu) sînt stranii. Accente parodice — intrări și ieșiri spectaculoase, „ca-n filme" — satirice — în fața unui televizor uriaș se roagă, prosternată, familia în derivă — dramatice — un monolog neliniștitor despre ucigătoarea monotonie a vieții rostit „la sală" — completează spectacular jocul sărac, de măști triste, al cuplului. Scenografia — tot Sică Rusescu — e o cameră neagră, aproape goală, ca o celulă, din ai cărei pereți răsar, fantast, ființe și obiecte.

Ce clatină și dărîmă unitatea acestui spectacol, în afara actului doi — literar neinteresant —, e muzica lui Mircea Florian (cîntată de Anda Călugăreanu), frumoasă și expresivă în sine, dar fără nici o legătură cu contextul în care e, forțat, introdusă. Valeriu Paraschiv a fragmentat astfel o ordine cursivă. Păcat.

În rolurile principale : Anda Călugăreanu și Horațiu Mălăele. Vocea aspră, cu voaluri grele, gestul nervos al actriței au fuzionat cu disponibilitățile lui Mălăele, cu suișurile lui amețitoare din grotesc în tragic, din șarjă comică explozivă, în caldă, omenească rostire. Bine merită ambii.

În toate rolurile secundare, atent la descifrarea fiecărui personaj, Valeriu Paraschiv.

Radu Anton Roman

film

Detașamentul «Concordia»

Simpatizat de un numeros public (aproape două milioane de spectatori — medie pe film), scriitorul **Francisc Munteanu** rămîne unul dintre cei mai harnici regizori (și scenariști) din cinematografia noastră. Cu o arie tematică predilectă vizînd momentele imediat anterioare actului de la 23 August 1944, **Francisc Munteanu** schițează cu fiecare film contururile unei imposibile povești de iubire, destrămate înainte de împlinire de evenimentele tragice ale războiului. Din păcate, cu prea puține excepții, valoarea ultimelor titluri din filmografia sa nu a mai egalat forța expresivă și poezia unor secvențe din **La patru pași de infinit** sau **Cerul începe la etajul III**. Faptul se confirmă și cu ocazia recentei premiere — **Detașamentul „Concordia"**, film ce aglomerează într-o structură dramaturgică prolixă, o serie de motive prezente în pelicule anterioare.

Sabotarea celebrei rafinării ploieștene și apoi apărarea ei împotriva armatei germane are o greoaie punere în pagină cinematografică, monotonia demarării acțiunii fiind doar contrapunctată de un aparent spectaculos concretizat în urmăriri, deghizări, evadări etc. Tributare ecourilor manifeste în reacții și întîmplări petrecute în filme precedente, personajele își pierd din individualitatea necesară unei originale partituri.

Eterna poveste de iubire neîmplinită trăită de **Ana** și **Mihai**, un nou laitmotiv onomastic demonetizat prin repetiție, este sugerată în a doua parte a filmului, cu mai multă discreție și cîteva note de autentic lirism, ce diferă net de conglomeratul conspirație-luptă-tensiune-umor, utilizat cu vădită plăcere de autor în desfășurarea dramaturgiei sale.

Senzația permanentă de auto-citare care este provocată atît de apariția personajelor secundare, de atmosfera și decorurile în care evoluează protagoniștii, de reacțiile generate de întîlnirile „secrete", de „spiritele" nu prea fericit alese pentru dialog, cît și de acompaniamentul muzical semnat fără risipă de fantezie de **Temistocle Popa**.

Dacă există cîteva secvențe bune în film, acest lucru se datorează, în special, interpreților ce depășesc cu inteligență schema superficială a unor roluri îmbogățindu-le cu credința în adevărul unor situații, reacții, evenimente, guvernate inițial de inconsistență epică și fragilitate psihologică.

Ovidiu Iuliu Moldovan și **Elena Albu**, protagoniștii noii ediții de love-story conspirativ sînt printre puținele excepții ce conving în **Detașamentul „Concordia"**. Lor li se adaugă în scurte, poate prea scurte roluri, regretatul **Cornel Coman**, **Mircea Șeptilici**, și **Fory Etteric**. Un anume realism al decorurilor semnate de arh. **Dodu Bălășoiu**, nu anulează senzația de nefiresc ce planează asupra unor secvențe dorite de suspens: urmăririle, sechestrarea comisarului, transportul și dezamorsarea bombei, intrarea în rafinărie.

Minusurile filmului — dramatismul facil, rezolvări neverosimile, deficiențele de construcție epică — nu sînt mult diferite de atributele prozei semnate de cineast. Mai mult însă, **Detașamentul „Concordia"** devine prin acumularea locurilor comune o antologică pastișă a propriei creații cinematografice.

Se impune pentru viitoare pelicule de autor prezența unei mai lucide meditații asupra originalității temelor și uneltelor folosite într-o artă unde costurile de producție nu sînt neglijabile.

Călin Stănculescu